

Samenvatting paper

Leefbare stad Samen met TNO voorop

Top 3 uitdagingen voor
Nederlandse steden

TNO innovation
for life

Leefbare stad

Samen met TNO voorop

Door de bevolkingsgroei, verstedelijking en welvaartstijging neemt de vraag naar mobiliteit toe. Net als de druk op de stedelijke vierkante meters. Tegelijkertijd is onze mobiliteit in transitie door elektrificatie, automatisering en de platformeconomie. Daarnaast krijgt mobiliteit steeds meer invloed op de sociale cohesie in steden. Hoe zorgen we met al deze uitdagingen en ambities vandaag én in de toekomst voor een bereikbare, inclusieve en leefbare stad?

Deze tijd vraagt om een nieuwe manier van ruimtelijke planning, constateert Bart Vuijk Senior Business Developer bij TNO. “In de gesprekken die we bij TNO met de ministeries van I&W en BZK over de woningbouw-opgave voeren, dagen we onszelf uit om op een andere manier naar mobiliteit en bereikbaarheid te kijken. Bijvoorbeeld door een begrip als ‘nabijheid’ als uitgangspunt te hanteren. Hoe richten we wijken zo in dat bewoners alle belangrijke voorzieningen dichtbij hebben?”

Urban Strategy in Amsterdam

Bij TNO helpen we overheden met het formuleren van heldere doelen. Met kennis en instrumenten geven we vervolgens inzicht in de afhankelijkheden binnen hun stad en de gevolgen van beleid. De data en simulaties van het Urban Strategy platform geven belangrijke digitale en visuele ondersteuning bij complexe besluitvorming. Bart Vuijk: “Met de Gemeente Amsterdam hebben we een langjarige samenwerking waarbij we kijken naar de samenhang van meerdere beleidsterreinen: bereikbaar-

heid, geluidsoverlast, luchtkwaliteit en de impact op de leefbaarheid in de stad.”

Tijs Roelofs, Hoofd Innovatie Gemeente Amsterdam: “Met innoveren is steeds de kunst om je eigen gedachten los te kunnen laten om met elkaar tot nieuwe inzichten te komen. Precies dat heeft de samenwerking met TNO gebracht de afgelopen jaren. Het samen doorontwikkelen van Urban Strategy betekent ook dat je steeds nieuwe inzichten krijgt samen. Zo zie je meteen de gevolgen van interventies.”

Grip op de platformeconomie

Een andere invloedrijke factor op de leefbaarheid en bereikbaarheid van steden is de platformeconomie. Volgens Maaike Snelder, Principal Scientist bij TNO, is de impact van de platformeconomie direct voelbaar, doordat de grenzen van het huidige mobiliteitsstelsel zijn bereikt. “Er is al nauwelijks reservecapaciteit, waardoor kleine verstoringen grote gevolgen kunnen hebben. Nieuwe mobiliteitsdiensten zijn juist nodig in aanvulling op de traditionele vervoerwijzen. Alleen weten overheden vaak niet hoe ze hierop de regie moeten voeren, waardoor steden onherroepelijk vastlopen”, waarschuwt Snelder. Veel MaaS-concepten hebben geen of een

beperkte uitstoot, maar ze zorgen wel voor meer bewegingen.”

Daag de markt uit

De platformeconomie staat nog in de kinderschoenen en overheden wereldwijd worstelen met verschillende governance modellen voor MaaS. Toch zijn beleidsmakers wel degelijk aan zet om kaders te stellen aan de markt waar binnen MaaS-aanbieders mogen innoveren. Maaike Snelder: “Bij TNO helpen we beleidsmakers helder te krijgen wat hun beleidsdoelen zijn, en vervolgens hoe het ideaalplaatje eruitziet. Dan weet je ook hoeveel deelmobiliteit gewenst is en op welke plekken. Zodat je daar afspraken over kunt maken met de markt. Met deze aanpak haal je deels de onzekerheid weg bij beleidsmakers, om nu keuzes te durven maken waarvan je de impact pas over vijf of tien jaar ziet.”

Mobiliteit voor de inclusieve stad

Steeds meer beleidsmakers zijn zich bewust van de maatschappelijke impact die mobiliteitskeuzes hebben. Dat beleidskeuzes niet alleen positief uitpakken voor die ene doelgroep, en vooral negatief voor de andere. Maar wat verstaan we precies on-

der dit begrip? Tanja Vonk, Senior Advisor bij TNO: “We hanteren twee begrippen: inclusiviteit en sociale cohesie. Inclusiviteit houdt in dat iedereen deel kan nemen aan het maatschappelijk leven. Mobiliteit speelt hier een cruciale rol in. Een inclusieve stad betekent ook dat inwoners de mogelijkheid hebben om te doen wat ze willen doen, en te zijn wie ze willen zijn. Dat is belangrijk voor de sociale cohesie, de mate van verbondenheid die bevolkingsgroepen in je stad ervaren.”

Mobiliteitsarmoede? In Nederland?

Als onvoldoende rekening wordt gehouden met inclusiviteit, dreigt mobiliteitsarmoede. Dit houdt in dat bepaalde bevolkingsgroepen niet meer volwaardig aan het maatschappelijk leven kunnen deelnemen, doordat hun vervoersopties beperkt zijn. Tanja Vonk: “Op Curaçao heeft [TNO onlangs onderzoek gedaan naar mobiliteitsarmoede](#). Daar zie je sterke regionale verschillen in de mogelijkheden om naar werk of school te reizen. Bij ons is dat minder extreem. Maar als je de definitie ruimer neemt, zijn er ook hier volop mensen die anders reizen dan ze zouden willen. Nieuwe vervoersmodaliteiten zoals deelauto’s of -fietsen zijn vaak alleen

bereikbaar voor burgers die toch al volop keuze hadden. Het is goed om je als beleidsmaker bewust te zijn van de consequenties die keuzes hebben, en de blinde vlek die we allemaal hebben doordat we vanuit onze eigen achtergrond context geven aan ons handelen.”

Het Urban Strategy platform van TNO is een effectief instrument dat TNO inzet bij het maken van weloverwogen beleidsbeslissingen, ook voor maatschappelijke afwegingen.

Wil je samen met ons werken aan jouw leefbare stad? Neem contact op met Jeroen Borst:

✉ jeroen.borst@tno.nl

☎ 06 53 63 85 44

TNO innovation
for life

tno.nl/leefbarestad

